

La població amb valoració de discapacitat a la ciutat de Barcelona

Aina Plaza, Albert Espelt, Josep Farrés. Consorci de Serveis Socials de Barcelona

M. Rosario Borda, Laura Trujillo, Roser Torrentó. Institut Municipal de Persones amb Discapacitat

1. Introducció i objectiu

Les persones amb certificat de discapacitat a la ciutat de Barcelona representen un 6% de la població total de la ciutat. Tot i que aquest percentatge pot semblar poc elevat, es refereix a 106.265 persones de totes les edats i condicions que han de desenvolupar els seus projectes de vida en igualtat de condicions que la resta de la població.

Amb aquest objectiu, des del Consorci de Serveis Socials de Barcelona i des de l'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat, es treballa per conèixer les necessitats de les persones amb discapacitat com a base per a la planificació de recursos i serveis per a aquest col·lectiu. El Consorci de Serveis Socials es va constituir el 2006 per conduir l'ordenació i l'avaluació de l'oferta de serveis socials, d'acord amb el que estableix la Carta Municipal de Barcelona. Amb la creació d'aquest ens públic es fa efectiva la cooperació entre la Generalitat de Catalunya i l'Ajuntament de Barcelona en l'àmbit dels serveis socials, i més concretament amb l'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat (IMD), en referència als serveis socials especialitzats per a aquest col·lectiu de població.

Des dels seus inicis, l'IMD ha promogut la participació de les persones amb discapacitat en l'estructura municipal, presència que es fa palesa en els màxims òrgans de govern de l'Institut, així com en les diverses

comissions de participació i grups de treball. Només amb les aportacions i el testimoni de les persones afectades és possible entendre quines són les necessitats comunes d'accessibilitat física i comunicativa que s'han de concretar en accions com l'eliminació de barreres físiques i de comunicació, i tal vegada mentals, en àmbits tan quotidians com els carrers de la ciutat, el transport públic, l'educació, el treball, la cultura i el lleure o els espais de participació social. Alhora, també és necessari conèixer les necessitats de suport i ajuts més personalitzats, tant tècnics com humans, que s'han d'oferir de manera preferent en entorns i serveis ordinaris, o bé en serveis més especialitzats quan les característiques de la persona ho requereixen.

A tots els efectes, la consideració de persona amb discapacitat ve determinada per la legislació vigent (Llei 13/1982, d'integració social dels minusvàlids i Reial decret 1971/1999, de procediment per al reconeixement, declaració i qualificació del grau de minusvalidesa). Cal dir, però, que la consideració de la discapacitat ha anat variant al llarg del temps, i ha evolucionat cap a concepcions cada vegada més integradores, que superen les definicions negatives de la qüestió. Avui, la discapacitat s'entén com una situació en què les possibilitats de desenvolupar diferents accions depenen també de l'entorn i ja no sols de qüestions mèdiques i

personals. Aquesta és la tendència que ha adoptat la nova classificació de 2001 de l'OMS (Classificació internacional del funcionament, la discapacitat i la salut), en valorar aspectes com les possibilitats que tenen les persones de participar i desenvolupar diferents activitats socials.

A més d'aquesta informació qualitativa, directa i de proximitat, també cal analitzar les dades disponibles sobre aquest col·lectiu, per tal de mesurar la discapacitat en xifres. En aquest estudi es presenten les dades numèriques més rellevants sobre les persones amb discapacitat a la ciutat: les taules que s'exposen a continuació tracten de plasmar quina és la presència de la discapacitat a la ciutat de Barcelona, i mostren les diferències en la prevalença dels diferents tipus de discapacitat per districtes, la seva distribució per grups d'edat, sexe i grau d'afectació, seguint l'esquema de recollida de dades que fan els serveis de valoració i orientació.

L'objectiu de l'estudi és conèixer i descriure les prevalences de la població amb certificat oficial de discapacitat resident a Barcelona i comparar-les amb les esperades a la comunitat a partir de l'Enquesta sobre discapacitats, deficiències i estat de salut elaborada l'any 1999 per l'Institut Nacional d'Estadística,

1. Persones empadronades a la ciutat que no resideixen en institucions.

així com les característiques socio-demogràfiques, les tipologies de discapacitats i els graus d'afectació, i determinar l'associació entre el grau d'afectació i l'edat, el sexe i la tipologia de discapacitat.

2. Metodologia

Aquest estudi s'ha elaborat a partir de l'anàlisi de la població resident a la ciutat de Barcelona amb certificat oficial de discapacitat registrada a la Base de dades de persones valorades amb discapacitat del Departament d'Acció Social i Ciutadania de l'any 2006. Al desembre del 2006 aquesta població està formada per 106.265 persones residents a la ciutat de Barcelona.

La base de dades de persones valorades amb discapacitat¹ recull la informació registrada pels serveis de valoració i orientació de l'Institut Català d'Assistència i Serveis Socials (ICASS). Aquests serveis entre altres funcions duen a terme la valoració i la qualificació del grau de discapacitat així com l'elaboració de dictàmens.² En aquesta base de dades es registra de manera acumulada l'última valoració de totes les persones que han obtingut un grau d'afectació de la discapacitat superior o igual al 33% i, sistemàticament, es creua amb el registre de mortalitat, de manera que es donen de baixa les persones que han causat *exitus*.

La valoració dels serveis de valoració i orientació de l'ICASS està

regulada per la Llei d'integració social de persones amb discapacitat (LISMI)³ i el Reial decret 1971/1999,⁴ on s'estableixen els criteris tècnics de les valoracions de les discapacitats de manera unificada en l'àmbit estatal. La regulació a escala de tot l'Estat confereix validesa a les valoracions fetes pels serveis de valoració i orientació davant de qualsevol organisme públic. A més, aquesta valoració és necessària per determinar si una persona pot accedir o no a determinats serveis i prestacions socials públics.

La valoració de les discapacitats i del grau d'afectació es fa a partir de la Classificació internacional del funcionament, discapacitats i estats de salut de l'Organització Mundial de la Salut (OMS).⁵

L'anàlisi de les tipologies de discapacitats i graus d'afectació que s'ha fet en aquest estudi segueix l'abordatge metodològic emprat al Mapa de serveis socials de Catalunya.^{1,6}

2.1 Variables

Tipologia de discapacitats

Les tipologies de discapacitats analitzades són: discapacitats físiques motòriques, físiques no motòriques, visuals, auditives, psíquiques i per malaltia mental.

Graus d'afectació

A la base de dades es registra la gravetat de la discapacitat a partir del grau d'afectació o discapacitat que tenen les persones valorades. El grau oscil·la

entre el 33%, que és el percentatge mínim vigent per atorgar el certificat de discapacitat, i el 100%, que és el percentatge de grau màxim.

S'han analitzat les categories següents:

- Grau d'afectació del 33% al 64%, on s'inclouen les persones amb discapacitat i nivell d'autonomia personal que permet la inserció social i laboral.
- Grau d'afectació del 65% al 74%, on es registren les persones amb discapacitats que presenten més dificultats per aconseguir la integració social i laboral.
- Grau d'afectació igual o superior al 75%, on s'inclouen les persones que requereixen instruments altament especialitzats i suport per a la seva integració.

Districtes

La dispersió territorial de Barcelona està relacionada amb indicadors sociodemogràfics que afecten la salut i les necessitats de la població.⁷ L'anàlisi territorial s'ha fet d'acord amb la divisió territorial de Barcelona en deu districtes: Ciutat Vella, l'Eixample, Sants-Montjuïc, les Corts, Sarrià - Sant Gervasi, Gràcia, Horta-Guinardó, Nou Barris, Sant Andreu i Sant Martí.

Edat i sexe

L'edat i el sexe són dades sociodemogràfiques bàsiques per entendre els patrons de discapacitat entre la població.⁸ Per aquest motiu en la ma-

joria d'anàlisis s'han separat homes i dones i en moltes s'ha tingut en compte el factor edat.

2.2 Anàlisi de les dades

L'anàlisi de dades s'ha efectuat en dues etapes:

1a: per al total de la població registrada a la Base de dades de persones valorades amb discapacitat;

2a: per a les persones registrades a la Base de dades amb valoració efectuada durant el període 2000-2006.

En l'elaboració de l'anàlisi de dades s'han fet anàlisis descriptives univariades i bivariades. S'han calculat taxes brutes i taxes estandaritzades per edat de persones amb graus d'afectació superior o igual al 33% i superior o igual al 75% per districtes, per tipologia de discapacitat, per grau d'afectació i per al total de Barcelona. Finalment s'ha fet una regressió log-binomial⁹ per determi-

nar l'associació entre la variable grau d'afectació i les variables edat, sexe i tipologia de discapacitat.

3. Resultats

3.1 Persones valorades amb discapacitat i distribució territorial Prevalença de persones amb certificat oficial de discapacitat

A la ciutat de Barcelona l'any 2006 hi ha 106.265 habitants amb una valoració del grau d'afectació superior o igual al 33%, dels quals 26.100 tenen grau superior o igual al 75%. Aquests volums representen unes prevalences de 66,2 persones amb grau de discapacitat superior o igual al 33%, i de 16,3 persones amb grau de discapacitat superior o igual al 75% per 1.000 habitants.

El 46,3% de la població amb certificat oficial de discapacitat tenia entre 35 i 64 anys en el moment en què se li va efectuar la valoració. S'observen

diferències de sexe en relació amb el moment evolutiu en què s'obté el certificat de discapacitat. Els homes tenen una proporció més elevada de població que obté el certificat oficial de discapacitat durant l'edat infantil i durant l'edat laboral; mentre que les dones presenten un volum més alt de població que obté el certificat de discapacitat en edats més avançades (taula 1).

Els homes tenen una taxa de persones amb certificat de discapacitat lleugerament més elevada que les dones en tots els grups d'edat analitzats. La taxa dels homes és un 49,0% més elevada que la de les dones en el grup de 0-14 anys, un 46,7% per al grup d'edat de 15 a 34 anys i un 20,9% en el grup d'edat de 85 anys i més.

Tant en homes com en dones a mesura que augmenta l'edat s'incrementa la taxa de persones amb certificat oficial de discapacitat. La taxa arriba a ser aproximadament

Taula 1. Edat de les persones valorades amb discapacitat superior o igual al 33% en el moment de la valoració. Barcelona, 2006

Grups d'edat	Homes			Dones			Total		
	n	%	Taxa ‰	n	%	Taxa ‰	n	%	Taxa ‰
0-14 anys	2.085	4,1	21,6	1.336	2,4	14,5	3.421	3,2	18,2
15-34 anys	9.084	17,6	39,9	5.857	10,7	27,2	14.941	14,1	33,7
35-64 anys	24.797	48,2	80,2	24.439	44,6	73,4	49.236	46,3	76,7
65-74 anys	7.517	14,6	107,5	9.320	17,0	103,2	16.837	15,8	105,1
75-84 anys	5.813	11,3	121,9	8.811	16,1	109,1	14.624	13,8	113,9
+ 85 anys	2.173	4,2	191,0	5.020	9,2	158,0	7.193	6,8	166,7
No consta	6			7			13		
Total	51.475	100,0	67,6	54.790	100,0	64,9	106.265	100,0	66,2

Font: Departament d'Acció Social i Ciutadania. Base de dades de persones valorades amb discapacitat.

nou vegades més elevada en homes de 85 anys i més en comparació amb els de 0 a 14 anys i, onze vegades més elevada en les dones de 85 anys i més que en les més joves.

En analitzar les taxes per a les diferents categories de grau d'afectació, s'observa que les dones presenten una taxa superior que els homes de població amb més gravetat (un 17,1% en dones amb grau superior o igual al 75% davant d'un 15,2% en homes) (gràfic 1).

Les discapacitats amb certificat oficial més prevalents són les físiques motòriques (per cada 1.000 residents a la ciutat 21,5 presenten discapacitat física motòrica), seguides de les discapacitats físiques no motòriques (17,8%) i de les discapacitats per malaltia mental (12,3%) (taula 2).

Es constata un patró diferent de prevalences per tipologia de discapacitat i sexe. Les dones mostren prevalences de discapacitats amb certificat oficial més elevades que els homes en discapacitat física motòrica (23,6% en dones i 19,3% en homes) i en discapacitat per malaltia mental (12,9% en dones i 11,7% en homes). En els homes s'observa una prevalença superior en discapacitat física no motòrica (21,2% en homes i 14,8% en dones) i discapacitat psíquica (6,3% en homes i 4,1% en dones). Les prevalences per discapacitat auditiva i visual són similars en ambdós sexes.

Prevalença esperada de persones amb discapacitat a la comunitat i certificats oficials de discapacitat

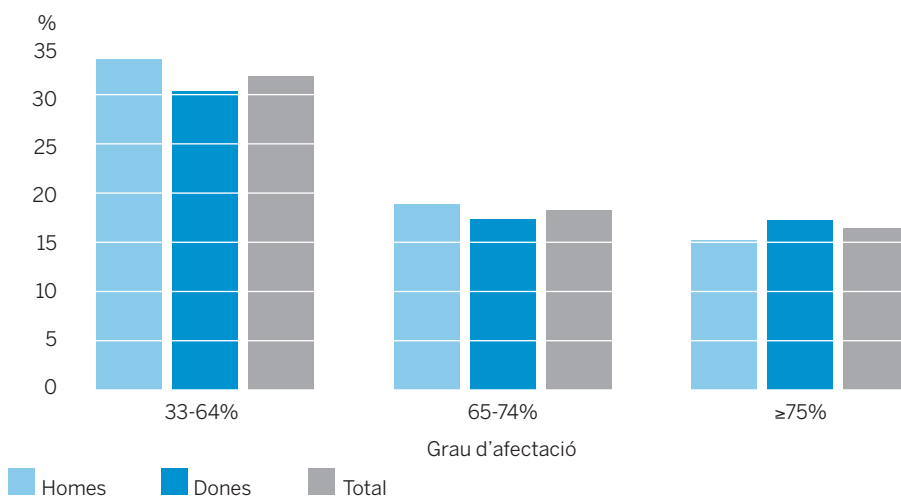
L'Enquesta sobre discapacitats, deficiències i estat de salut¹⁰ permet

obtenir informació estadística sobre persones amb discapacitat a l'Estat espanyol, amb dades representatives en l'àmbit de la província de Barcelona. A partir d'aquesta enquesta s'han elaborat diferents estudis sobre la prevalença de discapacitats a la comunitat.¹¹⁻¹⁴

L'estudi elaborat pel Colectivo Ioé¹¹ sobre prevalença de discapacitats a la comunitat a Catalunya apunta que l'any 1999 a la província de Barcelona per cada 1.000 habitants de 6 anys o més 98,5 tenien algun grau de discapacitat. Si comparem aquesta taxa de prevalença poblacional de discapacitat amb la taxa de població amb certificat oficial de discapacitat (69,4%) s'observa que hi pot haver un elevat nombre de persones a la ciutat de Barcelona no institucionalitzades amb discapacitats que o bé no han arribat a fer-se la valoració o bé se l'han fet i no han obtingut un grau d'afectació superior o igual al 33%.

La informació disponible a la Base de dades de persones valorades amb discapacitat no ens permet identificar la quantitat de població que ha estat valorada i no obté el grau d'afectació superior o igual al 33%. No obstant això, les dades referents a Balears i Castella i Lleó apunten que només una petita part de les persones que es valoren, un 10,8%, obtenen un grau menor al 33%.¹⁵ L'estudi sobre la millora de condicions de treball i de vida de les persones amb discapacitat estima que aproximadament la

Gràfic 1. Taxa bruta de població amb certificat oficial de discapacitat segons el grau d'afectació i el sexe. Barcelona, 2006

Font: Departament d'Acció Social i Ciutadania. Base de dades de persones valorades amb discapacitat.

meitat de la població amb discapacitat està reconeguda oficialment.¹⁵ Per tant, una part de la població amb discapacitat podria no arribar a fer-se la valoració oficial.

A partir de les dades de l'estudi del Colectivo Ioé i tenint en compte l'edat de les persones amb discapacitats, s'estima que per a cada 1.000 habitants d'entre 6 i 64 anys hi ha 47,4 homes i 47,5 dones amb discapacitat;

mentre que per a aquest grup d'edat hi ha 44,0‰ homes i 36,8‰ dones amb certificat oficial. Aquesta diferència suposa que aproximadament un 0,34% dels homes (2.013 homes) i aproximadament un 1,07% de les dones (6.438 dones) d'entre 6 i 64 anys tenen algun grau de discapacitat i no tenen certificat de discapacitat. És a dir, hi ha més homes que dones que obtenen el certificat de discapacitat.

Aquesta diferència encara és més gran quan comparem la prevalença de persones amb discapacitat amb la població amb certificat oficial en les persones de més de 64 anys. En aquest grup de població les persones que no obtenen el certificat passen a ser aproximadament un 7,8% dels homes (10.061 homes) i un 19,4% de les dones (3.9356 dones) (taula 3). Aquests resultats són coherents amb

Taula 2. Taxes de persones amb certificat de discapacitat superior o igual al 33% segons la tipologia de la discapacitat per 1.000 habitants i segons el sexe. Barcelona, 2006

Tipus discapacitat	Homes		Dones		Total	
	n	‰	n	‰	n	‰
Físiques motòriques	14.710	19,3	19.871	23,6	34.581	21,5
Físiques no motòriques	16.180	21,2	12.478	14,8	28.658	17,8
Malalties mentals	8.901	11,7	10.893	12,9	19.794	12,3
Psíquiques	4.767	6,3	3.423	4,1	8.190	5,1
Visuals	4.489	5,9	5.518	6,5	10.007	6,2
Auditives	2.331	3,1	2.517	3,0	4.848	3,0
No consta	97	0,1	90	0,1	187	0,1
Total	51.475	67,6	54.790	64,9	106.265	66,2

Font: Departament d'Acció Social i Ciutadania. Base de dades de persones valorades amb discapacitat.

Taula 3. Prevalença de discapacitat esperada i prevalença de certificat oficial de discapacitat. Barcelona, 2006

	Prevalença de persones amb certificat oficial de discapacitat			Prevalença de discapacitat esperada Estudi del Colectivo Ioe ¹¹			Diferència de taxes (‰)
	Població amb discapacitat	Població	Taxa (‰)	Població amb discapacitat	Població	Taxa (‰)	
	Població de 6 a 64 anys (A)			Població de 6 a 64 anys (B)			A-B
Homes	26.059	592.043	44,0	87.122	1.837.401	47,4	-3,4
Dones	22.113	601.708	36,8	87.081	1.835.165	47,5	-10,7
	Població de més de 64 anys (A)			Població de més de 64 anys (B)			A-B
Homes	25.239	128.997	195,7	87.872	321.385	273,4	-77,7
Dones	32.537	202.864	160,4	166.903	470.698	354,6	-194,2

altres estudis elaborats sobre discapacitat a l'Estat espanyol¹² que situen la taxa de persones de 50 anys o més amb discapacitat entre 150 i 200 persones per 1.000 habitants, mentre que a Barcelona el 2006 la taxa de cer-

tificats de valoració era lleugerament més baixa (130‰).

Distribució territorial

Les persones residents a la ciutat de Barcelona amb discapacitat i grau

d'afectació superior o igual al 33% (106.265 habitants) representen el 28,1% del total de la població amb certificat oficial de discapacitat de Catalunya. Si bé la ciutat presenta una taxa bruta de persones amb

Taula 4. Taxes brutes de població valorada amb discapacitat segons el grau d'afectació per 1.000 habitants. Catalunya, 2006

	Discapacitat ≥ 75%		Discapacitat ≥ 33%		N
	n	‰	n	‰	
Municipis de la primera corona de l'Àrea Metropolitana de Barcelona					
Sant Cugat del Vallès	404	5,5	1.767	24,0	73.774
Castelldefels	399	6,8	1.980	33,8	58.663
Ripollet	258	7,3	1.523	43,0	35.427
Sant Andreu de la Barca	187	7,4	1.093	43,1	25.383
Montcada i Reixac	267	8,3	1.515	47,1	32.153
Molins de Rei	203	8,7	990	42,4	23.374
Sant Feliu de Llobregat	396	9,3	2.095	49,3	42.486
Viladecans	575	9,4	3.549	58,0	61.168
Sant Vicenç dels Horts	257	9,5	1.321	48,9	27.019
Gavà	424	9,5	2.353	52,8	44.531
Sant Joan Despí	301	9,6	1.770	56,2	31.485
Badalona	2.451	11,1	14.033	63,3	221.520
Esplugues de Llobregat	519	11,1	2.827	60,4	46.808
Cerdanyola del Vallès	651	11,2	2.747	47,4	57.959
Santa Coloma de Gramenet	1.363	11,4	8.697	73,0	119.056
l'Hospitalet de Llobregat	3.140	12,7	17.865	72,0	248.150
Cornellà de Llobregat	1.096	13,0	6.554	77,8	84.289
Sant Boi de Llobregat	1.061	13,0	5.616	69,0	81.368
Sant Adrià de Besòs	444	13,6	2.597	79,7	32.585
Capitals de província					
Girona	917	10,2	4.415	49,1	8.9890
Tarragona	1.791	13,7	7.734	59,0	131.158
Lleida	1.802	14,3	9.861	78,5	125.677
Barcelona	26.100	16,3	106.265	66,2	1.605.602
Catalunya	78.756	11,02	377.527	52,9	7.134.697

Font: Departament d'Acció Social i Ciutadania. Base de dades de persones valorades amb discapacitat. Institut d'Estadística de Catalunya. Cens.

grau d'afectació superior o igual al 33% més elevada que la del global de Catalunya, quan la comparem amb la taxa dels municipis de la primera corona metropolitana, Barcelona se situa en sisè lloc, per sota de Sant Adrià de Besòs (79,7‰), Cornellà de Llobregat (77,8‰), Santa Coloma de Gramenet (73,0‰), l'Hospitalet de Llobregat (72,0‰) i Sant Boi de Llobregat (69,0‰) (taula 4).

El conjunt de les persones residents a la ciutat amb un grau superior d'afectació de la discapacitat (26.100 habitants), és a dir, el grup de persones que requereixen instruments molt especialitzats i suport de més intensitat per a la seva integració social (grau d'afectació superior o igual al 75%) representa el 33,1% del

total de la població de Catalunya. En aquest cas la ciutat de Barcelona mostra una taxa molt elevada, i se situa en primer lloc en comparació amb la dels municipis de la primera corona metropolitana. Per a aquest grup de població la ciutat també és la capital de província que té la taxa bruta més elevada.

Els districtes de la ciutat on viu més població amb certificat oficial de discapacitat són l'Eixample, amb 17.444 persones, Sant Martí, amb 14.510, Nou Barris, amb 13.794, i Sants-Montjuïc, amb 13.035. Aquesta distribució territorial es repeteix tant per a homes com per a dones (taula 5).

Ciutat Vella, Sants-Montjuïc i Nou Barris són els districtes que te-

nen més prevalença de discapacitats tant en homes com en dones amb graus d'afectació superior o igual al 33% i superior o igual al 75%. Els districtes amb menor taxa de persones amb certificat de discapacitat són Sarrià - Sant Gervasi, Gràcia i les Corts (figura 1).

3.2 Característiques de les persones amb certificat oficial de discapacitat. Període 2000-2006

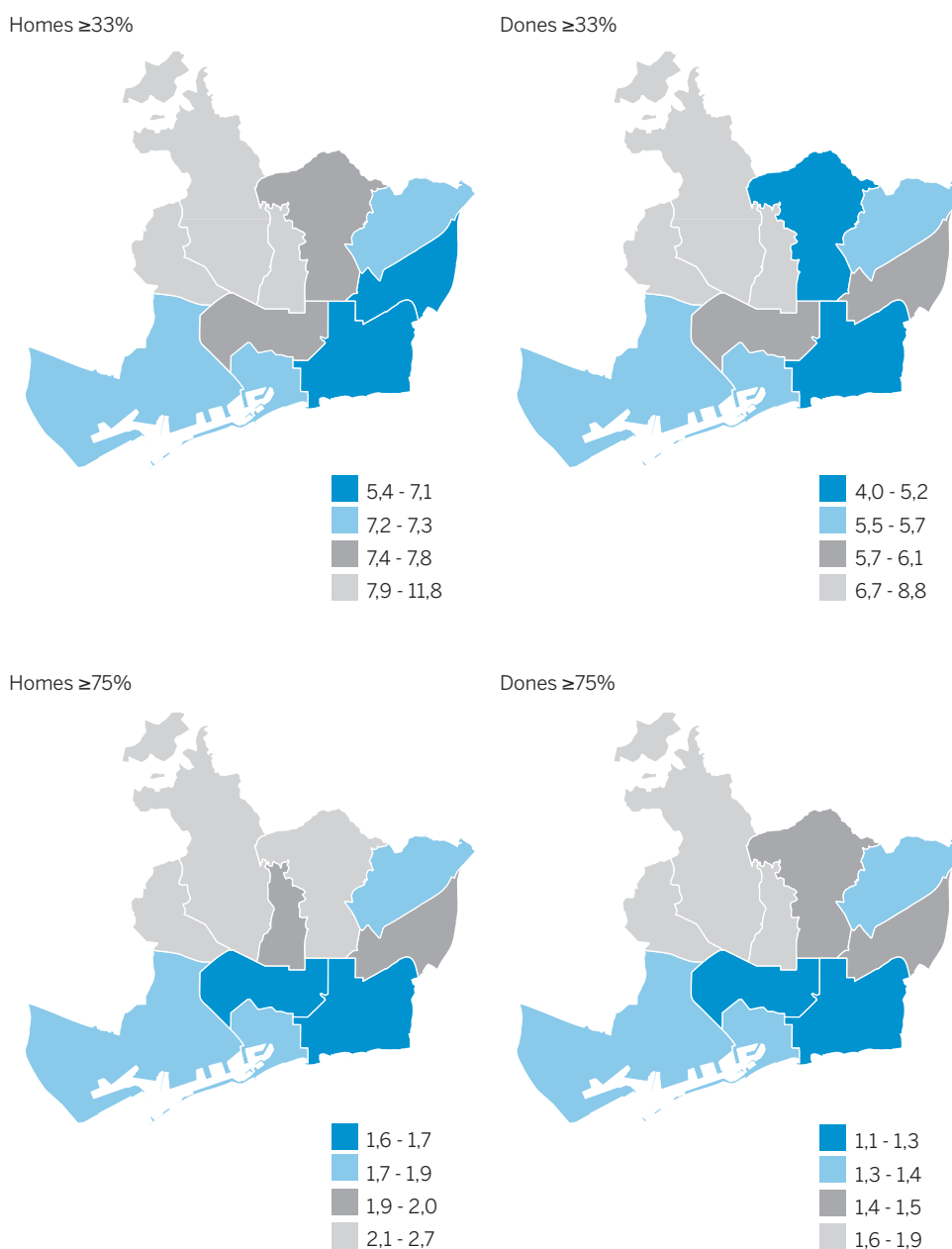
La base de dades de persones amb discapacitat registra de manera acumulada tota la població que ha estat valorada amb un grau d'afectació de la discapacitat superior o igual al 33%. La mediana d'antiguitat de les valoracions del grau i la tipologia de discapacitat és de 7,0 anys, i el 50%

Taula 5. Persones amb certificat oficial de discapacitat superior o igual al 33% segons el districte i el sexe. Barcelona, 2006

Districte	Homes		Dones		Total	
	n	%	n	%	n	%
Ciutat Vella	5.222	10,1	4.607	8,4	9.829	9,2
Eixample	7.858	15,3	9.586	17,5	17.444	16,4
Sants-Montjuïc	6.407	12,4	6.628	12,1	13.035	12,3
Les Corts	1.809	3,5	2.062	3,8	3.871	3,6
Sarrià - Sant Gervasi	3.081	6,0	3.566	6,5	6.647	6,3
Gràcia	3.517	6,8	3.947	7,2	7.464	7,0
Horta-Guinardó	5.286	10,3	5.598	10,2	10.884	10,2
Nou Barris	6.828	13,3	6.966	12,7	13.794	13,0
Sant Andreu	4.312	8,4	4.425	8,1	8.737	8,2
Sant Martí	7.133	13,9	7.377	13,4	14.510	13,7
No consten	22		28		50	0,1
Total	51.475	48,4	54.790	51,6	106.265	100,0

Font: Departament d'Acció Social i Ciutadania. Base de dades de persones valorades amb discapacitat.

Figura 1. Distribució de la taxa de persones valorades amb discapacitat ajustada per l'edat segons el grau d'afectació i el sexe. Barcelona, 2006

Font: Departament d'Acció Social i Ciutadania. Base de dades de persones valorades amb discapacitat.

central de la distribució presenta una valoració que té una antiguitat d'entre 3,6 i 12,1 anys.

Atès que hi ha un volum destacable de població a la qual es va fer una valoració fa molts anys i no se n'ha actualitzat la informació, en aquest apartat s'ha analitzat específicament les persones valorades en els últims sis anys (període 2000-2006). Tallar l'anàlisi en aquest tram ens permet presentar uns resultats recents i més representatius de la relació entre les característiques sociodemogràfiques, els graus i els tipus de discapacitat en les persones amb un grau d'afectació superior o igual al 33%.

Edat i sexe

Durant el període 2000-2006, 59.694 residents a Barcelona han obtingut una valoració del grau d'afectació de la discapacitat superior o igual al 33%, cosa que suposa un 56,17% del total de persones registrades a la base de dades. El 54,1% d'aquesta població són dones.

La piràmide de la població de persones amb grau d'afectació superior o igual al 33% ens mostra un predomini de la població envellida (un 47,2% dels homes i un 56,0% de les dones amb discapacitat tenen més de 65 anys), amb un percentatge de persones amb menys de 14 anys molt baix (3,7% en homes i 1,8% en dones). Fins als 40 anys el nombre d'homes amb algun grau de discapacitat és lleugerament superior al de les dones en

tots els grups d'edats quinquennals (hi ha 5.086 homes amb alguna discapacitat menors de 40 anys davant de 3.476 dones). Per contra, les persones de més de 40 anys amb algun grau d'afectació superior o igual al 33% són majoritàriament dones en tots els grups d'edat quinquennals, i hi ha 4.890 dones més que homes (gràfic 2).

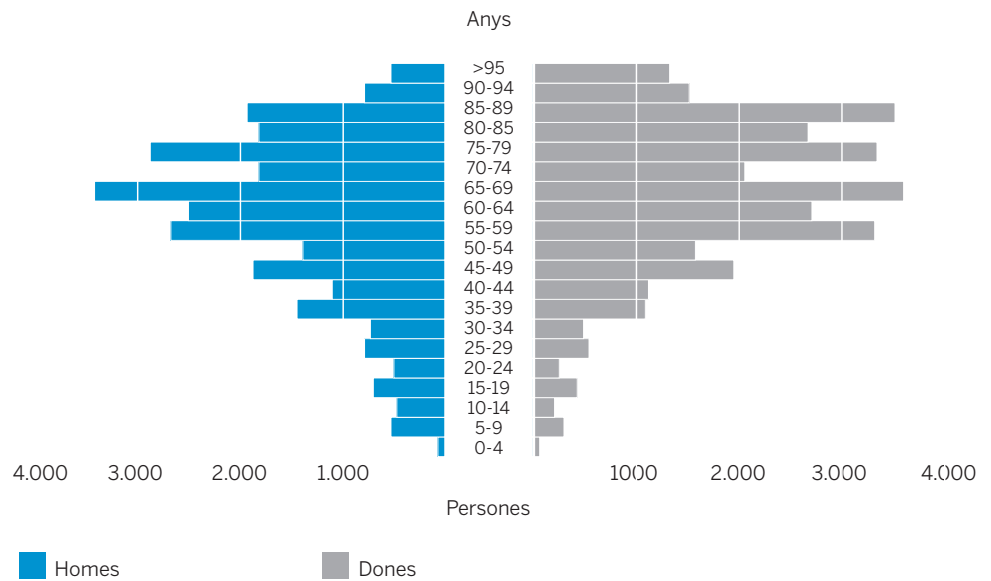
Graus d'afectació

Si bé tant en homes (46,5%) com en dones (46,2%) la majoria de la població amb discapacitat té un grau d'afectació d'entre el 33% i el 64%, les dones mostren un percentatge de grau de discapacitat superior o igual al 75% lleugerament més elevat que els homes (27,3% i 24,3% respectivament) (gràfic 3).

Gairebé en tots els grups d'edat hi ha un percentatge més elevat de població que té un grau d'afectació d'entre el 33% i el 64%. Tot i així, en ambdós sexes aquest percentatge és més elevat en els grups de menys edat. El 73,1% dels homes amb discapacitat de 0 a 14 anys tenen un grau d'afectació d'entre el 33% i el 64%, davant del 42,2% en els homes de 75 a 84 anys. El 63,2% de les dones tenen un grau d'afectació d'entre el 33% i el 64%, davant del 43,6% de les dones de 75 a 84 anys (gràfic 4)

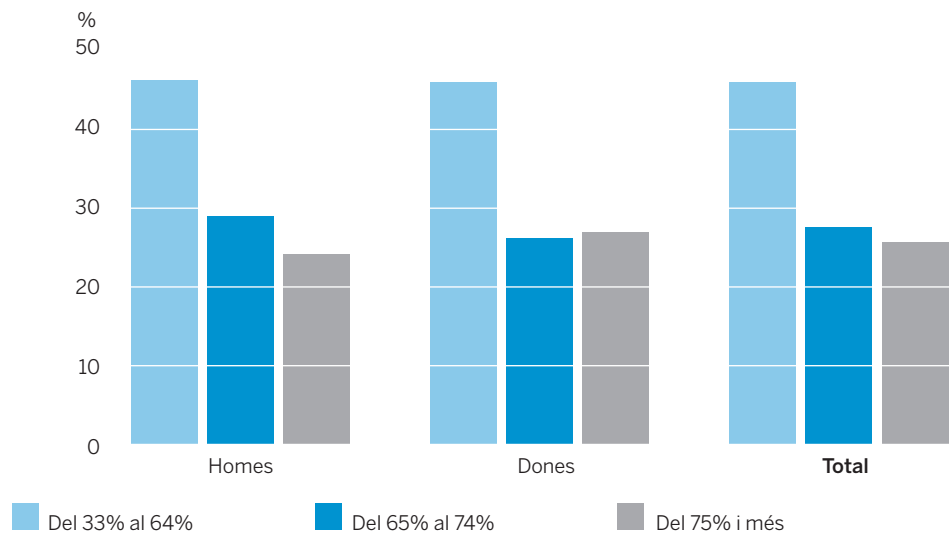
Tant en homes com en dones el grup d'edat de 85 anys o més mostra el percentatge més alt de població amb un grau d'afectació superior o igual al 75%, i són les dones de més

Gràfic 2. Piràmide d'edats de les persones amb certificat oficial de discapacitat. Barcelona, 2000-2006

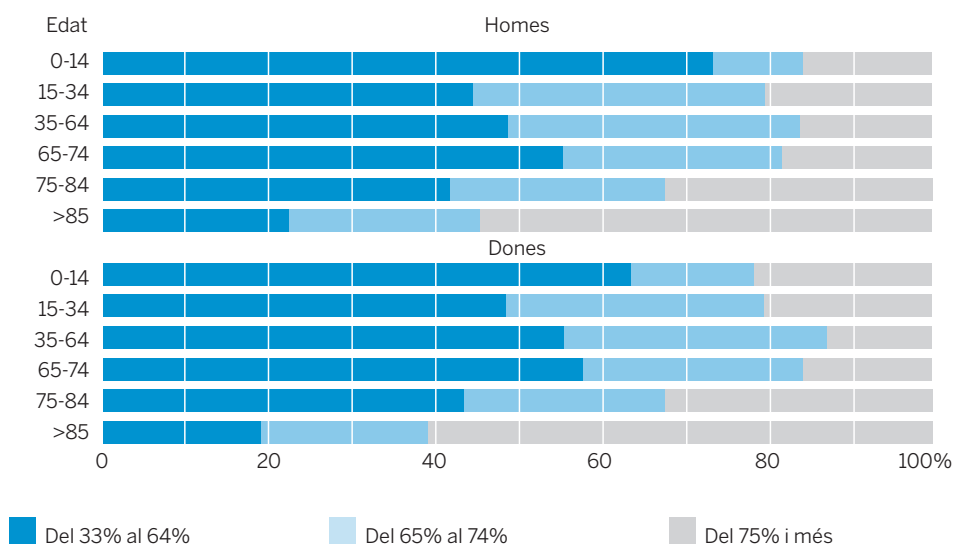
Font: Departament d'Acció Social i Ciutadania. Base de dades de persones valorades amb discapacitat.

Gràfic 3. Població valorada amb discapacitat segons el grau de discapacitat i el sexe. Barcelona, 2000-2006

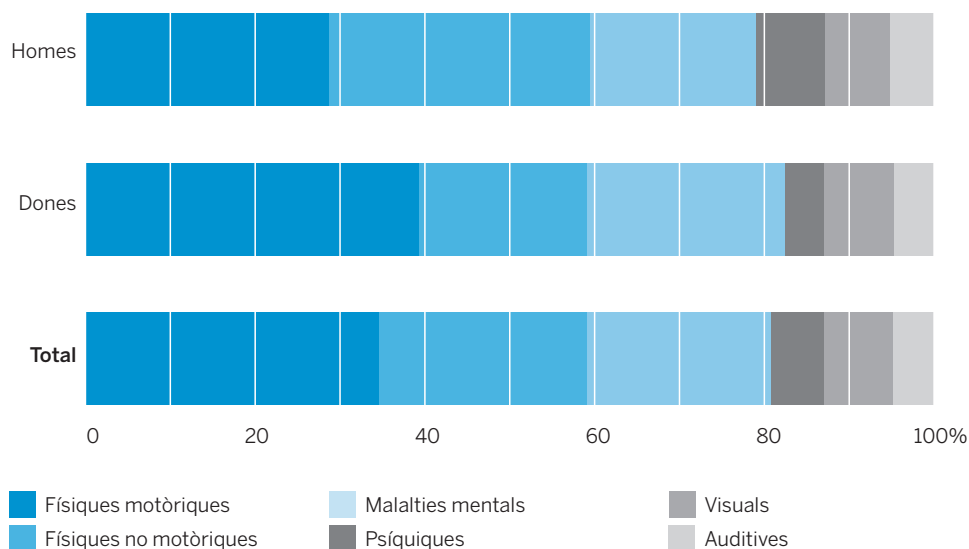
Font: Departament d'Acció Social i Ciutadania. Base de dades de persones valorades amb discapacitat.

Gràfic 4. Grau de d'afectació de les persones valorades amb discapacitat per grups d'edat i sexe. Barcelona, 2000-2006

Font: Departament d'Acció Social i Ciutadania. Base de dades de persones valorades amb discapacitat.

Gràfic 5. Població amb discapacitat segons la tipologia de la discapacitat i el sexe. Barcelona, 2000-2006

Font: Departament d'Acció Social i Ciutadania. Base de dades de persones valorades amb discapacitat.

edat les que tenen una prevalença més alta (el 60,9% de dones davant del 54,4% d'homes).

Les dones presenten percentatges més alts de grau d'afectació superior o igual al 75% que els homes en els grups de 0 a 14 anys (21,5% i 15,9%, respectivament), i en el de 85 o més (60,9% i 54,5%, respectivament). Els homes tenen percentatges superiors de població amb un grau d'afectació superior o igual al 75% en els grups de 35 a 64 anys (el 16,6% en homes davant del 13,2% en dones), i en el grup de 65 a 74 anys (el 18,3% i el 15,9%, respectivament).

Tipologia de discapacitats i graus d'afectació

Un 35,0% de les persones valorades amb discapacitat presenten discapacitat física motòrica, un 24,8% física no motòrica, un 21,2% discapacitat per malaltia mental, un 7,8% tenen discapacitats visuals, un 6,1% discapacitats psíquiques i un 5,2% discapacitats auditives (gràfic 5)

Les dones tenen un major percentatge que els homes de discapacitats físiques motòriques (39,9% en dones i 29,2% en homes) i de discapacitats per malalties mentals (22,8% en dones i 19,2% en homes). En canvi els homes presenten amb major percentatge discapacitats físiques no motòriques (30,7% en homes i 19,8% en dones) i discapacitats psíquiques (8,0% en homes i 4,4% en dones).

Les discapacitats més freqüents en homes i dones, en tots els graus d'afectació analitzats, són les discapacitats físiques. Aquest predomini de les discapacitats físiques disminueix lleugerament en augmentar el grau d'afectació, que passa d'un 68,6% en homes i un 69,2% en dones amb un grau d'afectació del 33% a 64%, a un 52% en homes i un 47,7% en dones amb un grau d'afectació de més del 75%. També s'observa que a mesura que augmenta el grau d'afectació s'incrementa el pes de les discapacitats per malaltia

mental tant en homes com en dones (taula 6).

Les persones amb discapacitats auditives són les que presenten una proporció més alta de població amb graus d'afectació d'entre el 33% i el 64% (el 74,4% en homes i el 70,1% en dones), seguides de les persones amb discapacitats físiques motòriques (el 56,1% en homes i el 50,4% en dones) i amb discapacitats psíquiques (el 50,3% en homes i el 45,3% en dones) (taula 6).

Pel que fa als graus d'afectació del 65% al 74%, les persones amb disca-

pacitats derivades de les malalties mentals són les que presenten un pes superior (el 48,5% en homes i el 34,4% en dones), seguides de les que tenen discapacitats físiques motòriques (el 30,6% en homes i el 29,4% en dones) i discapacitat psíquiques (el 24,6% en homes i el 26,8% en dones).

Les discapacitats amb un percentatge superior de població afectada amb grau superior o igual al 75% són les visuals (el 57,2% en homes i el 58,9% en dones), les derivades de malalties mentals (el 27,1% en homes i el 35,2% en dones) i les físiques motòriques

Taula 6. Tipologia de discapacitat segons el grau d'afectació de les persones valorades i el sexe. Barcelona, 2000-2006

Tipus de discapacitat	Grau d'afectació						Total	
	Del 33% al 64%		Del 65% al 74%		Del 75% i més		n	%
	n	%	n	%	n	%	n	%
Homes								
Físiques motòriques	4.494	56,1	1.650	20,6	1.870	23,3	8.014	100,0
Físiques no motòriques	4.238	50,4	2.572	30,6	1.604	19,1	8.414	100,0
Malalties mentals	1.290	24,5	2.548	48,4	1.425	27,1	5.263	100,0
Psíquiques	1.104	50,3	540	24,6	550	25,1	2.194	100,0
Visuals	507	24,9	363	17,9	1.162	57,2	2.032	100,0
Auditives	1.103	74,4	321	21,6	59	4,0	1.483	100,0
No consten	3						3	100,0
Total	12.739	46,5	7.994	29,2	6.670	24,3	27.403	100,0
Dones								
Físiques motòriques	7.409	57,5	2.873	22,3	2.603	20,2	12.885	100,0
Físiques no motòriques	2.920	45,7	1.881	29,4	1.594	24,9	6.395	100,0
Malalties mentals	2.238	30,4	2.531	34,4	2.595	35,2	7.364	100,0
Psíquiques	643	45,3	380	26,8	397	27,9	1.420	100,0
Visuals	574	22,1	494	19,0	1.528	58,9	2.596	100,0
Auditives	1.144	70,1	403	24,7	84	5,2	1.631	100,0
No consten	—	—	—	—	—	—	—	—
Total	14.928	46,2	8.562	26,5	8.801	27,3	32.291	100,0

Font: Departament d'Acció Social i Ciutadania. Base de dades de persones valorades amb discapacitat

en homes (el 23,3%) i les físiques no motòriques en dones (24,9%). En discapacitats físiques i per malaltia mental les dones presenten proporcions més elevades que el homes amb grau d'afectació igual o superior al 75%.

3.3 Vulnerabilitat de les persones amb discapacitat: variables associades al grau més alt d'afectació

En aquest apartat es mesura la vulnerabilitat de les persones que tenen certificat oficial de discapacitat de presentar un grau superior d'afecta-

ció, a partir de diferents variables: sexe, edat i tipus de discapacitat.

Aquesta associació es mesura amb raons de prevalença (RP).

Entre les persones amb una discapacitat superior o igual al 33%, les dones són les que tenen més risc de tenir un grau d'afectació superior o igual al 75%: 1,17 vegades més risc que els homes (essent IC95%* 1,15-1,20). Si es treu l'efecte de l'edat, aquesta relació passa a ser 1,04 vegades més freqüent en dones que en homes (essent IC95%: 1,02-1,06) (taula 7).

A mesura que augmenta l'edat de la població en el moment en què es valora, el risc de tenir un grau d'afectació igual o superior al 75% augmenta, fins a ser 3,03 vegades (IC95%: 2,84-3,25) més probable en persones de més de 85 anys respecte a les persones de 0 a 14 anys. Les diferències entre els homes i les dones no són gaire grans, malgrat que els homes amb un grau d'afectació superior o igual al 33% per qualsevol

* IC95%: interval de confiança del 95%

Taula 7. Associació entre tenir una valoració del grau d'afectació superior al 75% i el sexe, l'edat i el tipus de discapacitat. Barcelona, 2000-2006

	Homes		Dones		Total	
	Raó de prevalença	Intèrval de confiança del 95%	Raó de prevalença	Intèrval de confiança del 95%	Raó de prevalença	Intèrval de confiança del 95%
Sexe						
Homes					1	
Dones					1,17	1,15-1,20
Edat (anys)						
0-14	1		1		1	
15-34	1,13	1,02-1,24	1,02	0,92-1,14	1,08	1,00-1,16
35-64	0,89	0,81-0,97	0,67	0,61-0,74	0,79	0,74-0,84
65-74	1,18	1,07-1,31	0,91	0,82-1,01	1,06	0,98-1,13
75-84	2,04	1,85-2,24	1,67	1,51-1,85	1,89	1,77-2,02
>85	3,06	2,78-3,37	2,74	2,49-3,03	3,03	2,84-3,25
Tipus de discapacitat						
Auditiva	1		1		1	
Física motòrica	5,83	4,73-7,18	4,28	3,59-5,10	4,91	4,29-6,86
Física no motòrica	4,15	3,37-5,12	4,23	3,54-5,04	4,10	3,58-5,50
Malaltia mental	5,60	4,53-6,90	6,27	5,26-7,47	6,06	5,29-6,93
Psíquica	7,61	6,16-9,40	6,65	5,56-7,96	6,96	6,07-11,02
Visual	15,33	12,46-18,87	12,22	10,27-14,55	13,53	11,84-35,90

Font: Departament d'Acció Social i Ciutadania. Base de dades de persones valorades amb discapacitat.

grup d'edat sempre tenen més risc de tenir una discapacitat valorada amb més afectació que les dones. En homes de 85 anys o més, la RP és de 3,06 (IC95%: 2,78-3,37), mentre que en dones és lleugerament inferior per al mateix grup d'edat: la RP és de 2,74 (IC95%: 2,49-3,03).

Les persones amb certificat oficial de discapacitat amb discapacitat visual són les que tenen més risc de patir un grau d'afectació superior o igual al 75%. En els homes el risc de tenir un valoració del grau d'afectació superior o igual al 75% si és té una discapacitat visual en lloc d'una discapacitat auditiva és 15,33 vegades superior (IC95%: 12,46-18,87), mentre que en dones és 12,22 vegades superior (IC95%: 10,27-14,55) en les discapacitats visuals respecte a les discapacitats auditives.

Les persones amb discapacitats psíquiques i amb malaltia mental també presenten un risc elevat de tenir un grau d'afectació de més gravetat. Els homes amb discapacitat psíquica tenen un risc 7,61 vegades superior (IC95%: 6,16-9,40) als que tenen discapacitat auditiva; en les dones aquest risc és lleugerament inferior: 6,65 (IC95%: 5,56-7,9). En el cas de les discapacitats per malalties mentals les dones tenen un risc 6,27 vegades superior (IC95%: 5,26-7,96) que les que presenten discapacitats auditives, en els homes aquest risc és lleugerament inferior: 5,60 vegades (IC95%: 4,53-6,90).

3. Conclusions

La discapacitat és un fenomen complex i variable, amb una evolució diferent segons la tipologia de la discapacitat. Si bé els avenços mèdics i la prevenció han pogut atenuar la incidència d'algunes malalties o seqüeles (pel seguiment dels embarassos, la detecció precoç, etc.), hi ha sectors de la discapacitat amb una tendència creixent a causa d'altres dinàmiques socials, culturals i de salut, com el sobreenvelliment, la freqüència de lesions a causa d'accidents, la compatibilitat de la vida amb malalties abans mortals, o l'augment de les malalties mentals.

A Barcelona hi ha 106.265 persones amb certificat de discapacitat, és a dir, de cada 1.000 habitants 66,2 tenen certificat oficial de discapacitat. Més de la meitat de la població amb certificat oficial té 65 anys o més. A mesura que augmenta l'edat s'incrementa la taxa de persones amb certificat oficial de discapacitat. Fins als quaranta anys hi ha més homes amb certificat, a partir d'aquesta edat predominen les dones.

Gairebé la meitat de la població obté el certificat oficial quan té entre 35 i 64 anys. Aquest fet coincideix amb diferents estudis que mostren que una part important de la població amb discapacitat té edat laboral, és població potencialment activa.^{15,16} Aquesta dada és especialment rellevant per al desenvolupament d'accions socials si tenim en compte que

la probabilitat de trobar feina d'una persona amb discapacitat és significativament inferior a la d'una altra en edat laboral.¹⁶

Malgrat que les enquestes poblacionals estimen que a la comunitat hi ha una prevalença de discapacitat lleugerament més elevada en dones que en homes,^{11,12,14,16} i que les dones tenen més probabilitats de patir una discapacitat que els homes,¹² són els homes els qui tenen taxes superiors de certificat oficial de discapacitat en tots els grups d'edat.

La discrepància entre el que s'espera i la realitat ens apunta que hi ha una part important de la població amb discapacitat que no obté el certificat oficial, bé perquè no ho sol·licita, bé perquè no té un grau d'afectació superior o igual al 33%.¹⁵ Són les dones i la gent gran amb discapacitat els grups de població on hi ha un nombre més elevat de persones sense certificat oficial.

La prevalença de persones amb certificat oficial de discapacitat de més gravetat és més elevada a la ciutat de Barcelona que als municipis de la primera corona metropolitana i que al conjunt de Catalunya.

El districte amb més persones amb certificat oficial de discapacitat és l'Eixample, seguit de Sant Martí i Nou Barris. Ciutat Vella, Sants-Montjuïc i Nou Barris són els districtes amb prevalences més altes tant en homes com en dones.

De cada quatre persones amb certificat oficial de discapacitat dues tenen un grau d'afectació entre el 33% i el 64%, una entre el 65% i el 74% i una té el 75% i més. El grup de 85 anys i més és el que mostra un grau d'afectació superior o igual al 75%.

Les dones tenen una proporció superior de discapacitats físiques motòriques i discapacitats per malaltia mental. Els homes presenten els percentatges més alts de discapacitats físiques no motòriques i de discapacitats psíquiques.

Les dones amb certificat oficial tenen un 4% més probabilitats que

els homes de tenir un grau superior d'afectació. L'edat és un factor determinant de la gravetat de la discapacitat; el fet de tenir 85 anys o més augmenta tres vegades la probabilitat de patir més gravetat en comparació amb les persones que tenen entre 0 i 14 anys.^{12,17}

La població amb certificat oficial que té discapacitat visual és la que presenta una probabilitat més alta de tenir un grau d'afectació superior o igual al 75%. La vulnerabilitat d'aquest grup arriba a ser 11,8 vegades superior al de les persones amb discapacitats auditives.

Entenem que els resultats d'aquest estudi són una aproximació a la realitat d'un col·lectiu de persones per al qual es treballa a fi d'arribar a construir un espai ciutadà integrador, respectuós, solidari i accessible. En aquest espai de treball és necessari disposar de més informació sobre la situació de les persones amb discapacitat i el seu nivell de participació en la societat en les diferents àrees de la vida. És primordial insistir a augmentar la informació sobre la situació de les dones amb discapacitats i de les persones amb més afectació.¹⁶

Referències bibliogràfiques

- DEPARTAMENT DE BENESTAR I FAMÍLIA. *Mapa de serveis socials, 2005-2005*. Catalunya, 2006.
- DEPARTAMENT DE BENESTAR I FAMÍLIA. *Persones amb discapacitat: una ullada al passat per construir el futur*. Catalunya, 2003.
- Llei 13/1982, de 7 d'abril, d'integració social dels minusvàlids 197/1999.
- Reial decret 1971/1999, de 23 de desembre, de procediment per al reconeixement, declaració i qualificació del grau de minusvalidesa, publicat al BOE núm. 22, de 26 de gener de 2000.
- WORLD HEALTH ORGANIZATION. *International classification of functioning, disability and health (ICF)*. Ginebra, 2001.
- AJUNTAMENT DE BARCELONA: *El greuge comparatiu econòmic de les persones amb discapacitat de la ciutat de Barcelona*. Barcelona, 2006.
- DOMÍNGUEZ-BERJON MF, BORRELL C. «Mortalidad y privación socioeconómica en las secciones censales y los distritos de Barcelona». *Gaceta Sanitaria* 2005, set-oct; 19 (5): 363-9.
- KUNKEL SR; ATCHLEY RC. Why gender matters: being female is not the same as not being male. *Am. J. Pprev. Med.* 1996; 12: 294-6.
- SCHIAFFINO A, RODRÍGUEZ M, PASARÍN MI, REGIDOR E, BORRELL C, FERNÁNDEZ E: «Odds ratio or prevalence ratio? Their use in cross-sectional studies». *Gaceta Sanitaria* 17: 70-74, 2003.
- Encuesta sobre discapacidades, deficiencias y estado de Salud de 1999. Madrid: Instituto Nacional de Estadística, 2001.
- ACTIS, Walter; DE PRADA, Miguel Ángel; PEREDA, Carlos. COLECTIVO IOÉ. *Les desigualtats socials entre la població catalana amb discapacitats. Una anàlisi a partir de l'Enquesta sobre Discapacitats i Deficiències (INE)*. Barcelona.
- PUGA GONZÁLEZ, M.D.; ABELLÁN GARCÍA, A. *El proceso de discapacidad. Un análisis de la Encuesta sobre discapacidades, deficiencias y estado de salud*. Madrid: Fundación Pfizer, 2004.
- MINISTERIO DE TRABAJO Y ASUNTOS SOCIALES. *II Plan de Acción para las personas con discapacidad 2003-2007*. Madrid, 2003.
- MINISTERIO DE TRABAJO Y ASUNTOS SOCIALES. IMSERSO. *Atención a las personas en situación de dependencia en España. Libro Blanco*. Madrid, 2005.
- PEREDA, Carlos; DE PRADA, Miguel Ángel; ACTIS, Walter. Colectivo IOÉ. *La mejora de las condiciones de trabajo y de vida de las personas con discapacidad. Estudio de casos en España*. Madrid, 1997.
- COMITÉ ESPAÑOL DE REPRESENTANTES DE PERSONAS CON DISCAPACIDAD. *Discapacidad y exclusión social en la Unión Europea. Tiempo de cambio, herramientas para el cambio*. Madrid, 2003.
- ALBARRÁN, Irene; ALONSO, Pablo. «Clasificación de las personas dependientes a partir de la Encuesta de discapacidades, deficiencias y estado de salud de 1999». *Revista Española de Salud Pública*, 2006; 80: 349-360.